

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет філологічний

Кафедра української мови та літератури

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

(найменування навчальної дисципліни)

підготовки здобувачів

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта (Інформатика)

(назва освітньої програми)

мова навчання

українська

Розробники:

Сушко Оксана Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Рецензенти:

Полякова Тетяна Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Маторіна Наталя Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Силабус розглянуто і схвалено на засіданні кафедри української мови та літератури ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Протокол № 10 від «29» червня 2023 р.

Завідувач кафедри

підпис

О.Л. Біличенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

29 червня 2023 р.,

протокол № 9

Опис навчальної дисципліни

УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

Кількість кредитів	5
Рік підготовки, семестр	1-й рік, 1-й семестр
Компонент освітньої програми	обов'язковий
Викладач	Сушко Оксана Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури
Контактна інформація	super.oksankasushko@ukr.net
Консультації	щоп'ятниці з 12:00 до 14:00
Анотація навчальної дисципліни	<p>Дисципліна є обов'язковою й відноситься до фахової підготовки студентів педагогічного університету. Вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» сприяє формуванню мовної, мовленнєвої, лексикографічної, риторичної компетенцій майбутніх фахівців, а також оптимальному використанню мовних засобів у діловій комунікації як усній, так і писемній. Опанування мовних особливостей ділового спілкування розширить знання про ділову мову, головні категорії, властивості, структуру, основи майстерності усних виступів, укладання ділової та фахової документації, допоможе виробити потребу в нормативному вживанні мовних засобів офіційно-ділового стилю.</p> <p>Об'єкт дисципліни – мовні норми сучасної української літературної мови .</p> <p>Предмет дисципліни – мова і мовлення в професійній діяльності вчителя.</p>
Опис навчальної дисципліни	<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є формування в студентів високого рівня комунікативної культури у сфері професійного спілкування, особливо в науковій та виробничій (фаховій), а також ознайомлення їх зі специфікою українського ділового мовлення, вироблення умінь і навичок ведення документації у</p>

сфері професійної діяльності. Практичний курс української мови за професійним спрямуванням покликаний формувати мовну особистість спеціаліста, здатного до розв'язання різноманітних комунікативних завдань практично в усіх актуальних сферах спілкування (науково-навчальній та офіційно-діловій).

Основні **завдання** дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» - дати студентам чіткі поняття про нормативність української літературної мови, виробити в них практичні навички правильного використання різних мовних засобів відповідно до сфери й мети висловлювання, навчити їх працювати з науковими текстами, добре орієнтуватися в лексичному багатстві української мови, збагачувати їх активний словник фаховою термінологічною лексикою, піднести культуру їхнього писемного та усного мовлення; забезпечити лінгвістичну освіту, яку, зважаючи на державний статус української мови, повинна мати кожна освічена людина, навчити правильно оформляти та складати ділові документи.

Програмні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

Спеціальні компетентності

СК 2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

Ключові слова: мова, мовлення, стилістика, офіційно-діловий стиль, службовий документ, реквізити документа, усне ділове мовлення, культура ділового мовлення вчителя, орфографічна норма, орфоепічна норма, лексична сполучуваність слів, фразеологія офіційно-ділового стилю, синтаксична організація

сучасної української літературної мови.

Очікувані результати навчання:

РН 2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН 8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами

Матеріали та ресурси

1) Рекомендована література:

1. Кацавець Р.С. Ділова українська мова. За новим українським правописом. Київ: Вид-во «Алерта», 2022. 324 с.
2. Підгурська В.Ю. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник. Житомир: Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 324 с.
3. Сушко О.І., Полякова Т.В. Українська мова в професійній діяльності вчителя-предметника: навчальний посібник для студентів педагогічних університетів нефілологічних факультетів. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2021. 151с.
4. Сушко О.І. Функціонування фразеологічних одиниць у текстах службових документів першої половини ХХ століття. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III – IV рівня акредитації / За науковою редакцією доктора філол. наук, академіка, члена Президії АН вищої освіти України Ю. Л. Мосенкіса. 3-тє видання, доповнене. Слов'янськ: ДДПУ, 2023. 129 с.
5. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2019. 307с.

2) Платформи та сервіси дистанційного навчання:

Moodle Дистанційний курс «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

<http://212.3.125.77:9090/moodle/user/view.php?id=657&course=528>

<http://212.3.125.77:9090/moodle/user/view.php?id=657&course=529>

Необхідне обладнання: Комп'ютер (ноутбук), мультимедійний проєктор, фліпчарт, ватмани, маркери

Теми

Тема 1. Мовна норма. Стили сучасної української мови. Основні ознаки офіційно-ділового стилю.

Тема 2. Ділові документи та правові папери.

Тема 3. Організаційно-розпорядча документація. Документи щодо особового складу.

Тема 4. Лексико-морфологічні норми професійного

	<p>спілкування.</p> <p>Тема 5. Синтаксична організація професійного мовлення.</p> <p>Тема 6. Культура професійного мовлення вчителя.</p>
<p>Методичні поради для викладачів</p> <p>«Як навчати?»</p>	<p><u>Методи навчання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – словесні (лекція, дискусія, пояснення); – практичні (практичні заняття, вправи, кейси, дидактична гра); – наочні (спостереження, демонстрування, ілюстрування); – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування, рецензування, написання есе); – проєктні (розроблення мініпроєктів, робота у міні групах); – цифрові (дистанційні, мультимедійні, веборієнтовані); – самостійна робота (робота із друкowanими та електронними інформаційними ресурсами).
<p>Методичні поради для здобувачів</p> <p>«Як навчатися?»</p>	<p>Здобувачі опрацьовують теоретичний матеріал лекцій, виконують завдання до практичних занять, самостійної роботи.</p> <p>Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану пошту. Обов'язком здобувача є перевірка мінімум один раз на тиждень поштової скриньки та перегляд повідомлень відповідного дистанційного курсу на університетській платформі Moodle. Можлива комунікація телефоном чи іншими месенджерами за вимогою здобувача.</p> <p>Політика відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим – в оффлайн або онлайн режимі. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту академічної групи.</p> <p>Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем, деканатом.</p> <p>Для досягнення очікуваних результатів за умови обов'язкового відвідування занять передбачено виконання тренувальних вправ, створення презентацій, написання дослідницьких робіт, тестування, підготовка публічного виступу та самостійну роботу.</p>
<p>Оцінювання</p>	<p><i>Види, методи та форми контролю.</i></p> <p>Види: поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (екзамен).</p>

Методи: усне опитування, письмові роботи.

Форми: індивідуальна та фронтальна перевірка.

Організаційні процедури та порядок виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, рівня відповідності отриманих знань, умінь і навичок здобутій кваліфікації в межах освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про контрольні заходи у „ДДПУ” (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf>)

Політика щодо оцінювання.

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою та національною п'ятибальною шкалою для екзаменів «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «неприйнятно»).

Навчальна дисципліна оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

Критерії оцінювання екзамену:

– оцінки **«відмінно» (90-100 балів)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння без помилок виконувати завдання, передбачені програмою, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану навчальною програмою, засвоїв значущі для майбутньої кваліфікації підвалини основних дисциплін, виявив творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні навчально-програмного матеріалу;

– оцінки **«добре» (75-89 балів)** заслуговує здобувач

вищої освіти, який продемонстрував ретельне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, показав систему засвоєних знань з дисципліни та здатність до їх самостійного поповнення й оновлення під час подальшої навчальної роботи й професійної діяльності;

– оцінки **«задовільно» (60-74 бали)** заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою, але припустився помилок у відповіді на екзамені та під час виконання екзаменаційних завдань, хоча має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача;

– оцінка **«незадовільно» (26-59 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, і не може продовжувати навчання без виконання додаткових завдань з відповідної дисципліни;

– оцінка **«неприйнятно» (0-25 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який не надав для перевірки потрібну кількість правильно виконаних завдань, пропустив без поважних причин значну кількість занять (більше ніж 50%), і не може продовжувати навчання без проходження повторного курсу навчання.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами й математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Оцінювання рефератів, доповідей, есе, презентацій тощо за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;
- за наявність змістовних висновків;
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожну неправильну відповідь;
- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточних контролів рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома, виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Умовою допуску до складання екзамену є накопичення здобувачем протягом навчального семестру не менше 60 балів з навчальної дисципліни. Допуск здобувача вищої освіти до складання екзамену з певної дисципліни відбувається незалежно від результатів навчання з інших дисциплін.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;
- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в

деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни.

Здобувач вищої освіти може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання екзамену в період сесії.

Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримав оцінку нижчу, ніж за результатами роботи в семестрі, у відомість обліку успішності виставляється підсумкова оцінка за результатами роботи в семестрі.

Розподіл балів із дисципліни

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1			4	2	7	6
Т 2			4	2	7	6
Т 3			5	1	10	9
Т 4			5	3	8	6
Т 5			6	2	8	7
Т 6			6	2	15	14
Разом			30	12	70	48

Політика щодо дедлайнів та перескладань, академічної доброчесності: перездача та повторне вивчення дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ДДПУ (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>, Положення про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у ДДПУ (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/012.pdf>)
Політика щодо:

✓ *дедлайнів:* роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (від -1 бала до -5 балів).

✓ *перескладання:* у разі отримання оцінки «незадовільно» здобувач має право на два перескладання: викладачу та комісії.

У разі, якщо здобувач вищої освіти не з'явився в день складання екзамену з поважної причини, підтвердженої документально, у відомість обліку успішності ставиться запис «не з'явився», а здобувач має право перескласти екзамен викладачеві у визначений деканатом день.

Здобувач, який протягом семестру не набрав 60 балів з навчальної дисципліни, вважається недопущеним до складання екзамену з цієї дисципліни, й у відомість обліку успішності ставиться запис «не допущений». Здобувач має право допрацювати необхідні бали за погодженням з викладачем та перескласти екзамен викладачеві у визначений деканатом день.

оскарження оцінювання: Якщо здобувач не згоден з оцінюванням його знань він може звернутися до апеляційної комісії та оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

✓ *академічної доброчесності* для здобувачів передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації.

За порушення академічної доброчесності здобувачі ДДПУ можуть бути притягнуті до такої відповідальності:

– повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит);

– повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

– позбавлення академічної стипендії відповідно до норм чинного законодавства;

– позбавлення наданих ДДПУ пільг з оплати навчання (за умови їх отримання);

– усне зауваження від працівника або уповноваженого представника адміністрації (керівника кафедри, факультету тощо) та попередження про можливість притягнення до академічної відповідальності;

– повторне виконання завдання;

– зниження оцінки за виконання завдання;

– усне чи письмове повідомлення юридичної або фізичної особи, яка здійснює оплату за навчання, про факт порушення;

– виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії або нарахування штрафних балів у такому рейтингу;

	<ul style="list-style-type: none"> – позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо; – відрахування.
<p>Переваги вивчення навчальної дисципліни</p> <p>«Бонус вивчення»</p>	<p>Засвоївши курс «Українська мова за професійним спрямуванням», здобувач матиме змогу вільно й правильно послуговуватися українською мовою у своїй професійній діяльності, грамотно вести різного плану документацію, легко виголошувати публічні промови. Крім того, відповідно до чинного законодавства, в разі складання іспиту з даної дисципліни «на відмінно» майбутній фахівець може успішно скласти екзамен на знання державної мови при переході на державну службу.</p>

Сушко О.І. – кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри української мови та літератури

підпис